

บทที่ 3

ปัญหาในครอบครัวอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมประเพณี

ขอบข่ายของเนื้อหา

1. ความสำคัญ
2. ความหมายของวัฒนธรรม
3. ประเภทของวัฒนธรรม
4. ประเพณี
5. การเปลี่ยนแปลงที่มีผลสะท้อนให้เกิดปัญหาครอบครัวในปัจจุบัน
6. ความเชื่อทางสุขภาพ
7. สรุป
8. คำถามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 3

จุดประสงค์ในบทที่ 3

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายความสำคัญของวัฒนธรรมไทยแต่ละประเภทได้
2. อธิบายความสำคัญของประเพณีไทยแต่ละประเภทได้
3. เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาครอบครัวในปัจจุบันได้

บทที่ 3

ปัญหาในครอบครัวอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมประเพณี

1. ความสำคัญ

มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปึกแผ่นในสังคมได้โดยมีวัฒนธรรม (Culture) เป็นตัวเชื่อม วัฒนธรรมหรือวิถีความเป็นอยู่ของประชาชนไทยเปลี่ยนแปลงไปมากนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป อาจสืบเนื่องมาจากมนุษย์ สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ ก็เป็นไปได้

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างของสังคมมนุษย์แต่ละสังคม วัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดชนิดของที่อยู่อาศัย อาหารที่ใช้ในการดำรงชีวิตหรือสิ่งอื่น ๆ มนุษย์ในแต่ละสังคมมักจะเรียนรู้และคุ้นเคยเฉพาะกับวัฒนธรรมของตน ในส่วนที่เห็นได้ชัดคือ วัฒนธรรมหนึ่งจะมีความคล้ายคลึงกันและมีความแตกต่างกันกับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง บุคคลในสังคมใดวัฒนธรรมใดมักจะประพฤติปฏิบัติตามสังคมนั้นและวัฒนธรรมนั้น และมนุษย์จะมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกับคนอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคมนั้นและวัฒนธรรมนั้น

บทบาทและหน้าที่ของสามีภรรยาในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไป โดยเฉพาะเมื่อชายหญิงได้ใช้ชีวิตคู่ในการสมรส ก็จะเริ่มปรับตัวให้เข้ากับการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะการสมรสจะเปลี่ยนสถานภาพจากชีวิตเดี่ยวมาเป็นชีวิตคู่ ทั้งคู่จึงจำเป็นต้องปรับเข้าหากันเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุข โดยเฉพาะในเรื่องอาหารการกิน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ความประพฤติต่าง ๆ รสนิยมต่าง ๆ ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือแม้แต่การใช้เวลาว่างและสันทนาการร่วมกัน ซึ่งทั้งหมดถือว่าการปรับตัวให้เข้าอยู่ร่วมกัน

ในขณะที่เดียวกันถ้าชายหญิงจากต่างสังคมต่างวัฒนธรรมกัน คงจะต้องใช้เวลาในการปรับตนเองให้อยู่ร่วมกันซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาานหรือไม่นานก็ได้ การปรับตัวของชายหญิงที่ต่างสังคมต่างวัฒนธรรมคงเป็นไปได้ยาก ถ้าทั้งคู่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาก โดยเฉพาะในสังคมไทยมักจะมีขีดจำกัดในเรื่องเพศ ในเรื่องญาติพี่น้อง

ของฝ่ายสามีหรือภรรยา ก็อาจเป็นสาเหตุที่จะทำให้ชีวิตครอบครัวไม่ประสบผลสำเร็จได้

พระพุทธเจ้าท่านได้เปรียบเทียบบทบาทและหน้าที่ของสามีภรรยาและบุตรเอาไว้ เช่น บทบาทหน้าที่ของสามีที่จะต้องบำรุงภรรยา คือ ต้องยกย่องนับถือว่าเป็นภรรยา ต้องไม่ดูหมิ่นภรรยา ต้องไม่ประพฤตินอกใจภรรยา ต้องมอบความเป็นใหญ่ในบ้านให้ และต้องให้เครื่องแต่งตัว

เมื่อภรรยาได้รับการบำรุงจากสามีแล้ว ภรรยาต้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้คือ จัดการงานต่าง ๆ ได้ดี สงเคราะห์คนข้างเคียงของสามี ไม่ประพฤตินอกใจสามี พยายามรักษาทรัพย์ที่สามีหามาไว้ได้ และไม่เกียจคร้านในกิจการงานทั้งปวง

สำหรับบุตรนั้นพระองค์ได้ทรงกำหนดให้บิดามารดาอนุเคราะห์บุตรดังนี้คือ ห้ามบุตรไม่ให้ทำความชั่ว ส่งเสริมบุตรให้ตั้งอยู่ในความดี ส่งเสริมบุตรให้ได้ศึกษาศิลปวิทยาหาภรรยา หรือสามีที่สมควรให้บุตร และมอบทรัพย์ให้ตามควรแก่เวลา

ในส่วนของบุตรธิดานั้น ก็ต้องมีบทบาทหน้าที่โดยมีความรู้สึกสำนึกบุญคุณ แสดงความกตัญญูกตเวทิตอบท่านเช่นกัน นั่นคือ เมื่อท่านได้เลี้ยงเรามาแล้วให้เสียงท่านตอบ พยายามทำกิจธุระให้กับท่าน พยายามดำรงวงศ์ตระกูลให้สืบต่อไป ต้องประพฤติตนให้เป็นผู้ควรรับทรัพย์มรดก และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้วควรทำบุญอุทิศกุศลให้ท่าน

จะเห็นได้ว่าในสังคมมนุษย์ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันนั้น การดำรงชีวิตในสังคมมักจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม เมื่อดำรงชีวิตครอบครัวจะต้องมีการปรับตัวเข้าหากัน ถึงแม้จะแตกต่างกันในสังคมและวัฒนธรรมก็ตาม

2. ความหมายของวัฒนธรรม (Culture)¹

วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีหรือทางดำเนินชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่งซึ่งอยู่รวมกันในที่หรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ

จากความหมายของวัฒนธรรมอาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง พฤติกรรมทางสังคม เช่น กิริยาอาการต่าง ๆ และท่าทีที่มนุษย์ในสังคมแสดงออกเป็นนิสัยความเคยชินโดยมีกิริยาอาการแสดงออกเป็นอย่างเดียวกันในสังคมและรวมทั้งที่รู้จักใช้สิ่งซึ่งสร้างหรือทำขึ้น

---

¹สุภัทรา สุภาพ, *สังคมและวัฒนธรรมไทย* พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520). หน้า

ด้วย นอกจากพฤติกรรมทางสังคมแล้วยังรวมถึงลักษณะกิริยาวาจาและท่าทางเมื่อพูด กิจกรรมในการประกอบอาชีพการงาน การเล่น หรือการกระทำใด ๆ และผลอันเกิดเนื่องมาจากกิจกรรมนั้นด้วย ซึ่งถือเป็นผลิตรกรรมของมนุษย์ เช่น บ้านเรือน เรือกสวนไรรู้ เป็นต้น

หรืออาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นความประพฤติเคยชินของสังคม ซึ่งคนเป็นผู้สร้างและปรับปรุงจากธรรมชาติ วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของคน เพราะมีอิทธิพลสร้างวิถีชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมาโดยไม่มีใครรู้สึกตัว เมื่อคนเราเติบโตอยู่ในหมู่คณะใดก็เคยชินกับวัฒนธรรมของหมู่คณะนั้น และถือเอาเป็นวิถีชีวิตของตน มีพฤติกรรมภาษาพูด และประกอบกิจไปตามแบบวัฒนธรรมของหมู่คณะที่แวดล้อมตนอยู่ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพ จึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมมีส่วนสร้างบุคลิกภาพของคนได้

3. ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทได้ดังนี้¹

3.1 วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ (Material Culture) หมายถึง ผลิตรผลทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ มีรูปร่าง มีสัดส่วน จับต้องได้ เช่น ปากกา โต๊ะ ยานอวกาศ เรือดำน้ำ อาคาร ตึกรามบ้านช่อง ฯลฯ

3.2 วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non-Material Culture) หมายถึงสิ่งที่เราไม่อาจจับต้องเป็นรูปร่างหรือสัดส่วนได้ เช่น ภาษาตัวเลข สัญลักษณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งระบบความเชื่อถือแนวความคิดในอุดมการณ์ หลักการ การยึดมั่นในทางศาสนา ทางคุณค่าต่าง ๆ

สำหรับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยนั้น² จะเน้นที่ การทำบุญและการประกอบ การกุศล มูลเหตุจูงใจที่ให้ชอบทำบุญ และประกอบการกุศลก็เพื่อความสบายใจ เป็นการ สะสมกุศลกรรมในปัจจุบัน เพื่อหวังจะได้รับประโยชน์สุขในอนาคต เอกลักษณ์อีกอย่างคือ คนไทยชอบพิธีกรรม โดยมากมักนิยมจัดงานพิธีเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย

4. ประเพณี (Tradition)

4.1 ความหมายของประเพณี หมายถึง ขนบธรรมเนียมแบบแผน ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

¹ปราณี จิตวัฒนา, *สังคมวิทยาเบื้องต้น* (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2517), หน้า 8.

²อานนท์ อากาภิรม, *สังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทย* (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา, 2519), หน้า 107-109.

1. จารีตประเพณี (Mores) เป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคมและมีลักษณะบังคับให้สมาชิกของสังคมต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ หากผู้ใดฝ่าฝืนก็就会有ความผิดตามที่จารีตประเพณีได้กำหนดโทษเอาไว้ เช่น บางสังคมมีจารีตประเพณีกำหนดให้พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกของตน หากพ่อแม่คนใดละเลยไม่ปฏิบัติก็就会有ความผิด

2. ขนบประเพณี (Institution) เป็นประเพณีที่สังคมได้วางไว้ เป็นระเบียบแบบแผนทั้งโดยทางตรงคือมีระเบียบวางไว้อย่างชัดเจน หรือโดยปริยาย คือ เป็นที่รู้ ๆ กันอยู่ในหมู่สมาชิกของสังคมว่ามีขนบประเพณีปฏิบัติกันอย่างไรอย่างนั้น เช่น ประเพณีการทำบุญเลี้ยงพระ เป็นต้น

3. ธรรมเนียมประเพณี (Convention) เป็นประเพณีเกี่ยวกับเรื่องธรรมดา ๆ ทั่วไป ซึ่งไม่ค่อยจะมีความสำคัญมากนัก คือใครจะปฏิบัติก็ได้ หรือไม่ปฏิบัติก็ได้ หากใครละเลยไม่ปฏิบัติก็มักจะได้รับการหมิ่นแคลนว่าเชย หรือไม่มรรยาท เช่น แต่งกายไม่ถูกกาลเทศะ เป็นต้น

ครอบครัวบางครั้งอาจเกิดปัญหาที่สืบเนื่องมาจากประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีการเกิด ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการทำศพ ในการจัดการพิธีต่าง ๆ ตามประเพณีนั้นบางครั้งอาจต้องกัั้นนี้ยืมเงินจนทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว ครอบครัวควรพิจารณาเลือกปฏิบัติตามความเหมาะสมตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และตามภาวะการณ์ปัจจุบัน

5. การเปลี่ยนแปลงที่มีผลสะท้อนให้เกิดปัญหาครอบครัวในปัจจุบัน ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ครอบครัวไทยได้เปลี่ยนระบบจากครอบครัวกลสิกรรมมาเป็นครอบครัวในสังคมอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนี้คือ

1.1 ครอบครัวต้องเคลื่อนย้ายไปหาที่อยู่ใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อม

1.2 เกิดลักษณะครอบครัวใหม่ เช่น ภรรยาไม่เสีรภาพและประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น หรือมีทัศนคติเกี่ยวกับชีวิตสมรสใหม่ มุ่งให้สามีภรรยามีความสัมพันธ์กันเพื่อนมากขึ้น

1.3 ความใกล้ชิดและผูกพันด้านจิตใจระหว่างสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลง

1.4 องค์การหรือสถาบันอื่น ๆ ทำหน้าที่แทนครอบครัวมากขึ้น

1.5 ส่งเสริมสมรรถภาพของหญิง เปิดโอกาสให้หญิงมีการศึกษามากขึ้น จึงมีความต้องการประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้ลดความสนใจงานบ้านลง

1.6 บุคลิกภาพของบุตรจะเปลี่ยนไป เดิมเคยว่านอนสอนง่ายเปลี่ยนไปเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น สามารถตัดสินใจได้เอง ชอบการสันตนาการมีการรวมกลุ่มระหว่างคนรุ่นเดียวกัน สร้างวัฒนธรรมประจำกลุ่ม ซึ่งมักทำให้เกิดผลเสียต่อสังคม เพราะทำให้มีช่องว่างระหว่างวัยเกิดขึ้น

1.7 สมาชิกผู้สูงอายุในครอบครัวได้รับความเอาใจใส่และนับถือลดน้อยลง เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

2.1 วัตถุนิยม นิยมเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ สิ่งของและวัตถุเหล่านั้นกลายมาเป็นเครื่องกำหนดฐานะของบุคคล

2.2 นิยมวัฒนธรรมตะวันตก ได้มีการรับวัฒนธรรมตะวันตกมาปฏิบัติอย่างแข็งขันในหมู่หนุ่มสาวหรือในกลุ่ม “วัยรุ่น” ซึ่งเป็นวัยที่ชอบการเปลี่ยนแปลงและโดยเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่ของสังคมไทยเป็นบุคคลในวัยดังกล่าว วัยรุ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทยอยู่มาก

6. ความเชื่อทางสุขภาพ

ความเชื่อคือสิ่งที่บุคคลกระทำ หรือสิ่งที่บุคคลเห็นว่าถูกต้องและพิจารณาแล้วว่าเป็นจริงที่เกี่ยวกับบุคคล จัดว่าเป็นความเชื่อ ดังนั้นความเชื่อจึงมีลักษณะคล้ายกับสิ่งที่ติดแน่นอยู่ในความคิด ความเข้าใจ หรือความเชื่อเป็นรูปหนึ่งของความรู้ที่จะเป็นเครื่องกำหนดแนวโน้มให้บุคคลกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความเชื่อที่มีในสิ่งนั้น ๆ¹

เฮอร์ลอค (Hurlock) ได้แบ่งประเภทความเชื่อต่าง ๆ ของตนไว้ 6 ประเภท คือ²

1. ความเชื่อเกี่ยวกับพันธุกรรม กล่าวคือ พันธุกรรมมีผลต่อบุคลิกภาพความสามารถพิเศษ ลักษณะรูปร่างหน้าตา ซึ่งบุคคลได้รับมาจากพ่อแม่โดยกำเนิด และเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. ความเชื่อก่อนคลอด กล่าวคือ ความกลัวของมารดาจะทำให้คลอดได้ยาก หรือมารดาสามารถสร้างความสามารถพิเศษให้เกิดขึ้นแก่เด็กได้ หรือมารดาสามารถกำหนดเพศของบุตรได้

3. ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด กล่าวคือ การกำหนดเวลาเกิดและดวงดาวจะมีผลต่อคนที่เกิด ดาวประจำตัวอาจนำโชคร้ายมาให้ ฤกษ์ที่เกิดจะมีผลต่อบุคลิกภาพ เช่น คนเกิดวันจันทร์

¹Scheibe, Karl E., *Beliefs and Values* (U.S.A. : Rinchart and winston Inc., 1970), p. 1.

²Hurlock, Elizabeth B., *Child Development*. 6th ed. (Tokyo : Mcgrow-Hill Kogakusha, Ltd., 1978), p. 1-9.

หน้าตาจะสวย คนเกิดวันอังคารจะงามสง่า คนเกิดวันพุธจะได้เดินทางไกล คนเกิดฤดูใบไม้ผลิ และฤดูร้อนจะมีบุคลิกภาพชอบสนุกสนานและร่าเริงสดชื่นตลอดเวลา คนเกิดในฤดูใบไม้ร่วง และฤดูหนาวจะมีลักษณะเก็บตัว ขยัน เอาจริงเอาจังในชีวิต

4. ความเชื่อเกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็ก กล่าวคือ เชื่อว่าการลงโทษทางกายจะทำให้เด็กมีความพยายามเพิ่มขึ้น การตำหนิติเตียน จะทำให้เด็กเกิดเจตคติไม่ดีต่อบุคคลและผลสัมฤทธิ์ลดลง การปล่อยปละละเลยเด็กจะทำให้เด็กเสีย การทำโทษจะทำให้เด็กหยุดปดขโมย หลอกลวง และไม่เป็นมิตรกับทุกคนที่ใช้อำนาจ

5. ความเชื่อเกี่ยวกับสติปัญญา กล่าวคือ คนที่รูปร่างไม่สวยจะเรียนเก่ง คนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักแต่งกายไม่ดีร่างกายอ่อนแอ ตลอดทั้งการปรับตัวทางสังคมและอารมณ์ไม่ดีด้วย คนที่ฉลาดจะมีศีรษะใหญ่กว้างได้สัดส่วน หรือคนที่ฉลาดสายตามักจะสั้น

6. ความเชื่อเกี่ยวกับการคลอดก่อนกำหนด กล่าวคือ ความทุกข์ยากของมารดา และความยากจนจะทำให้เด็กคลอดก่อนกำหนด และจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของเด็ก

จากความหมายและประเภทของความเชื่อจะพบว่า ทุกอย่างเกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์ทั้งสิ้น ผู้เขียนได้เคยทำวิจัยความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพของครูระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา¹ พบว่า ครูระดับประถมศึกษา มีความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่มีเพศต่างกันจะมีความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพที่แตกต่างกันด้วย โดยครูเพศหญิงมีความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพสูงกว่าครูเพศชาย นอกจากนั้นไม่ว่าจะเป็นคุณวุฒิทางสุศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ระดับอายุ ระดับการศึกษา และภูมิลำเนาเดิม ที่แตกต่างกัน ก็มีความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพแตกต่างกัน

ตัวอย่างความเชื่อที่ผิดทางสุขภาพบางประการ

1. การนอนคว่ำเป็นการขัดขวางการทำงานของหัวใจ
2. การอ่านหนังสือมากเกินไปจะทำให้สายตาสั้น
3. คนอ้วนมักเป็นคนสุขภาพดี
4. การดื่มน้ำมาก ๆ จะช่วยให้ไตทำงานมากขึ้น
5. การสูบบุหรี่ไม่ถือว่ามีโทษเพราะแม้แต่แพทย์หรือนักกีฬาบางคนก็ยังสูบ

---

¹สุรเดช ส้าราญจิตต์, “ความเชื่อที่ผิดทางด้านสุขภาพของครูระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 12” (ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527), บทคัดย่อ.

6. ยาที่โฆษณาขายทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นยาที่เชื่อถือได้
7. หญิงวัยใกล้หมดประจำเดือนควรกินยาบำรุงเลือด
8. น้ำส้มสายชูใช้รักษาเหาให้หายได้
9. น้ำผสมกับเกลือใช้รักษาโรครังแค ให้หายได้
10. รากผักบุ้งจีน ตำกับเกลือ อมแก้โรคเหงือกอักเสบได้
11. ถ้าปวดฟันเคี้ยวใบกะเพราแก้ปวดได้
12. การหัดนิสัยเรื่องความสะอาด การกินอยู่หลับนอนเป็นสิ่งไม่จำเป็น โตขึ้นเด็ก
จะทำได้เอง

13. การดื่มน้ำมาก ๆ ทำให้บวมตามร่างกายได้
14. ส้วมถ้ามีกลิ่นเหม็นให้ใช้น้ำเกลือที่เค็มจัดราด กลิ่นเหม็นจะหาย
15. คนชนบทแข็งแรงกว่าคนในเมือง เพราะใช้ความคิदन้อยกว่า
16. คนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักแต่งกายไม่ดี
17. คนฉลาดมักสายตาสั้น
18. เปลือกกล้วยหอมถูกับฝ่ามือฝ่าเท้าแตกได้
19. โรคมะเร็งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้
20. ปวดท้องข้างขวาจะต้องเป็นโรคไส้ติ่งอักเสบเสมอ
21. การเจ็บแหวหัวใจแสดงว่าเป็นโรคหัวใจ
22. รับประทานอาหารหวานมาก ๆ ทำให้เป็นโรคเบาหวานได้
23. กระเทียมถ้าโขลกแล้วคั้นเอาแต่น้ำมาหยอดหูแก้หูตึงได้
24. ความเย็นของน้ำแข็งทำให้เชื้อโรคตายได้
25. กระเทียมใช้ทาเกลือนเป็นประจำ จะทำให้เกลือนหายได้
26. ปูนแดงกินกับหมากใช้ทาเท้าแก้โรคน้ำกัดเท้าได้
27. เป็นไข้ห้ามรับประทานน้ำแข็ง
28. ขณะมีประจำเดือนห้ามดื่มน้ำมะพร้าว
29. น้ำผึ้งช่วยให้ท้องระบายได้เองอ่อน ๆ
30. ไข่ไก่มีคุณค่าทางอาหารมากกว่าไข่เป็ด
31. เป็นแผลห้ามรับประทานไข่เพราะแผลจะปวด
32. รับประทานเผ็ดจัด จะทำให้สายตาสั้น
33. ยาดองเหล้า เป็นยาบำรุงเลือดที่ดีที่สุดสำหรับมารดาหลังคลอด

34. เด็กรับประทานน้ำส้มคั้นมาก ๆ ผิวจะสวย
35. หลังผ่าตัดห้ามรับประทานไข่ เพราะแผลจะติดไม่สวย
36. หญิงมีครรภ์ ไม่ควรรับประทานอาหารที่มีรสเผ็ดจัด จะทำให้เด็กที่คลอดมา

หัวล้านได้

37. ในระยะให้นมบุตรห้ามรับประทานผักสดและผลไม้ เพราะจะทำให้เด็กท้องเสีย
38. ต้มกาแฟทำให้ความอ่อนเพลียหายไป
39. ไข่ลวกมีประโยชน์มากกว่าไข่สุก
40. ทูบหัวหอมแดง พอกตรงที่ผื่นต๋อยจะหายปวด
41. เสื้อผ้าราคาแพงทำให้นุคลิกภาพของผู้สวมใส่ดี
42. น้ำมันาวใช้ขัดผิวทำให้ขาวได้
43. ครีมทาหน้าบางประเภทใช้รักษาสิวได้
44. รับประทานผักแก้อาการร้อนในได้
45. นวดศีรษะด้วยน้ำมันมะกอกเสมอเพื่อป้องกันศีรษะล้าน
46. รับประทานปลามาก ๆ ทำให้เป็นโรคพยาธิ
47. หญิงที่มีครรภ์ห้ามข้ามธรณีประตู
48. เวทมนตร์คาถาสามารถต่อกระดูกที่หักได้
49. คนเกิดวันเสาร์ดวงแข็งไม่เกิดอุบัติเหตุง่าย
50. ถ้าก้างปลาติดคอให้อาต๋นแม่วรูปที่คอสามครั้งแล้วก้างปลาจะหลุดออก

ฯลฯ

7. สรุป

สิ่งสำคัญที่แสดงว่าสังคมได้เจริญและมีการที่พัฒนาในแต่ละสังคมก็คือวัฒนธรรม และประเพณีของสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมนั้นเป็นลักษณะตกทอดสืบทอดกันต่อมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เราจึงถือว่าวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม เนื้อหาของวัฒนธรรมเราอาจแบ่งได้เช่น คติธรรมคือวัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นสถานที่เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตได้มาจากศาสนา เนติธรรม คือวัฒนธรรมทางกฎหมายรวมถึงระเบียบจารีตประเพณีต่าง ๆ วัตถุประสงค์คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ การรับประทานอาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น สหธรรมคือวัฒนธรรมทางสังคมหรือหลักปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ ความร่วมมือกันระหว่างบุคคลและหมู่คณะ สำหรับวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นชาติไทยอย่างเช่น ภาษาไทย การแต่งกาย

ที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ ความเป็นคนไทยที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี มารยาทที่นุ่มนวล อ่อนหวาน ศิลปะของไทยเช่น รำไทยดนตรีไทย สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นเอกภาพของ ประเทศ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมเป็นสภาพที่คงไว้ซึ่งความเจริญงอกงามเติบโตทางสังคม หรือลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบอันดี ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชนนั่นเอง ส่วนลักษณะของวัฒนธรรมเราอาจได้มาโดยการ เรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน รู้วิธีเพาะปลูก รู้วิธีเก็บเกี่ยว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมและประเพณีในสังคมแต่ละสังคมนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ไปได้มาก โดยเฉพาะสังคมในปัจจุบันที่มีการติดต่อซื้อขาย การคมนาคมที่สะดวก วัฒนธรรม และประเพณี อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้บ้าง เพราะฉะนั้นผู้นำครอบครัวหรือสมาชิกใน ครอบครัวควรมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีไว้บ้าง เพื่อการดำรงมรดกทางสังคม ของประเทศเราให้ดำรงต่อไป

8. คำถามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 3

1. ท่านจงอภิปรายพร้อมยกตัวอย่างในเรื่องวัฒนธรรมไทยอย่างมีเหตุผล
2. ท่านลองคาดคะเนว่าแนวโน้มต่อไปในอนาคตของประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและประเพณีอย่างไรบ้าง
3. ถ้าท่านมีครอบครัวและดำรงชีวิตครอบครัวสืบไป ท่านคิดว่ามีแนวทางอย่างไรที่จะชี้ให้สมาชิกในครอบครัวของท่านได้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีไทยที่ถือว่าเป็นมรดกทางสังคม